

MEŽA UN SAISTĪTO NOZARU ATTĪSTĪBAS PAMATNOSTĀDNES 2015.-2020.GADAM

Arvīds Ozols
ZM Meža departaments

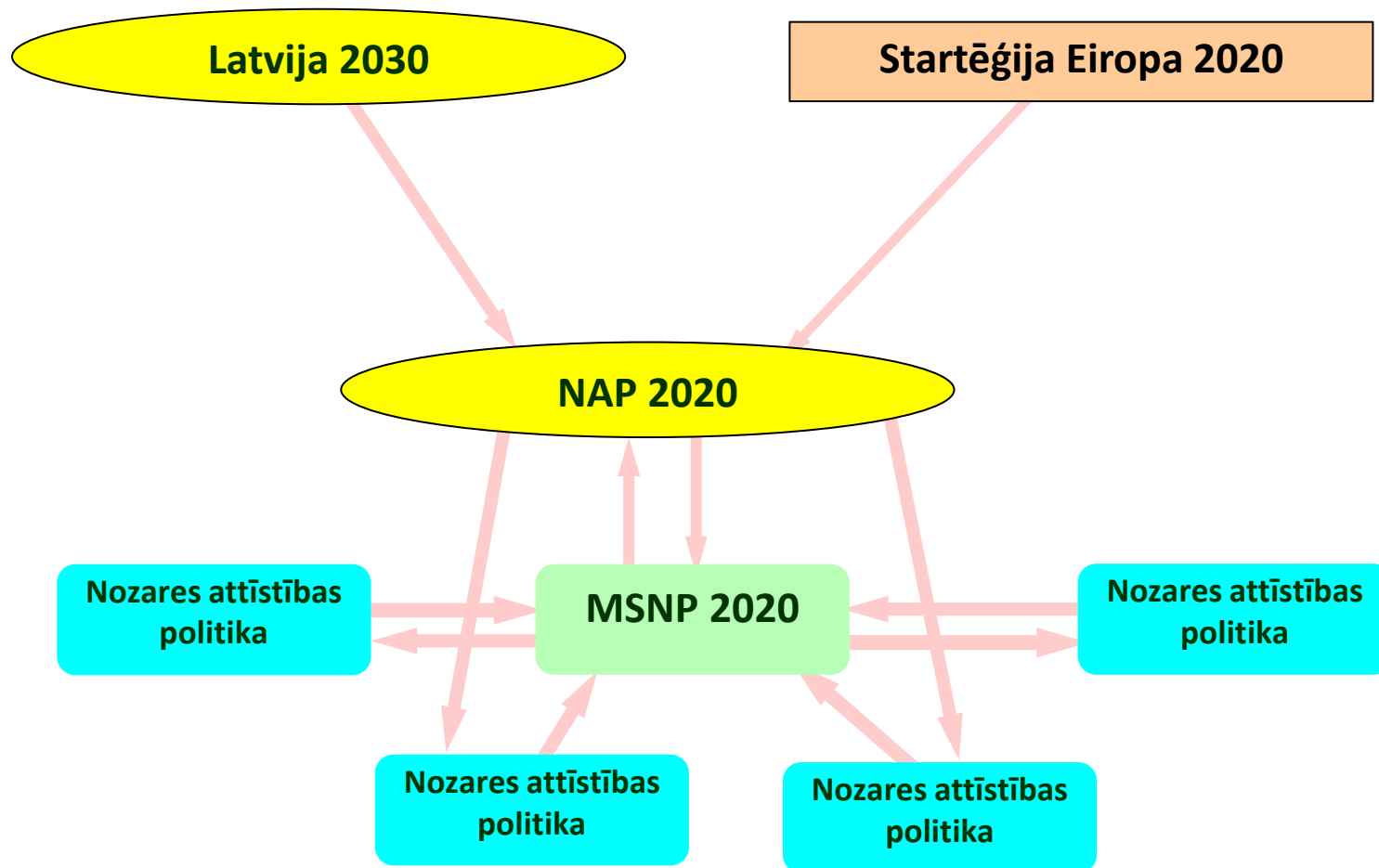
Meža nozares konference, Rīga 26.11.2015.

Pamatnostādņu (MSNP 2020) izstrāde

- Saskaņā ar MK 2014.gada 11.februāra sēdes protokollēmumu MSNP 2020 ir aktualizētas Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādnes (apstiprinātas MK 2006.gada 6.aprīlī)
- Pamatnostādnēm pievienots Ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas novērtējums atbilstoši MK noteikumiem, ievērojot Paneiropas kritērijus un indikatorus
- Veikts MSNP 2020 projekts stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums, sagatavojot Vides pārskatu
- MSNP 2020 un MSNP 2020 Vides pārskata projekta sabiedriskā apspriešana 2014. gada 8.decembris – 2015. gada 23.janvāris
- Sabiedriskās apspriešanas sanāksme 2015. gada 9.janvāris
- MSNP 2020 projekta apspriešana Meža konsultatīvajā padomē 2014. gada 5.decembrī un 2015.gada 1.aprīlī
- Vides pārraudzības valsts biroja atzinums Saņemts 2015.gada 8.augustā

MSNP 2020 Latvijas un ES attīstības plānošanas dokumentu ietvarā

Dilemmas (un ne tikai)

**Mežs – tikai daži piemēri, cik dažādi tas tiek
saprasts profesionālajās diskusijās**

	ko ietver?	%	
		t. ha	no LV
1. Mežs (FAO definīcija, pēc NMM cikla beigās) De facto	mežaudze + iznīkusi audze + degums + vējgāze + izcirtums + lauces + infrastr.	3384	52%
2. Mežs (pēc LV definīcijas) De facto	mežaudze + iznīkusi audze + degums + vējgāze + izcirtums (Nacionālais meža monitorings)	3261	50%
3. Mežs (mežaudzes) De facto	Mežaudze (Nacionālais meža monitorings)	3200	49%
4. Mežs (inventarizētās platības, VMD dati) De jure	mežaudze + iznīkusi audze + degums + vējgāze + izcirtums	3056	47%

Konteksts

Konteksts

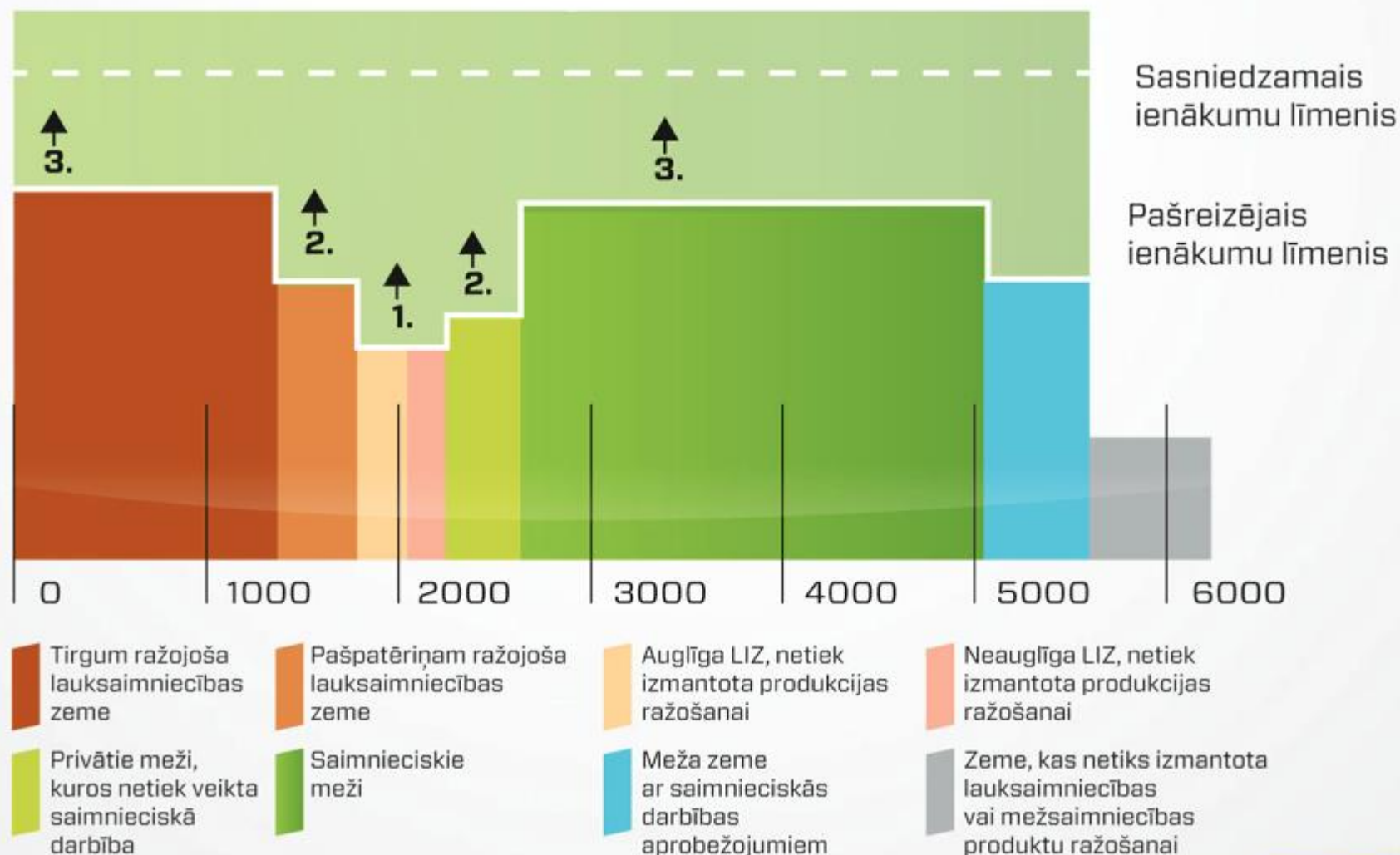

Zemes politika

- Vides politika
- Ainavu politika
- Rekreācija
- Ekonomikas aspekti:
 - Zeme tiek izmantota lauksaimniecības vai mežsaimniecības produktu ražošanai?
 - Koki aug vai tiek audzēti?
- u.c.

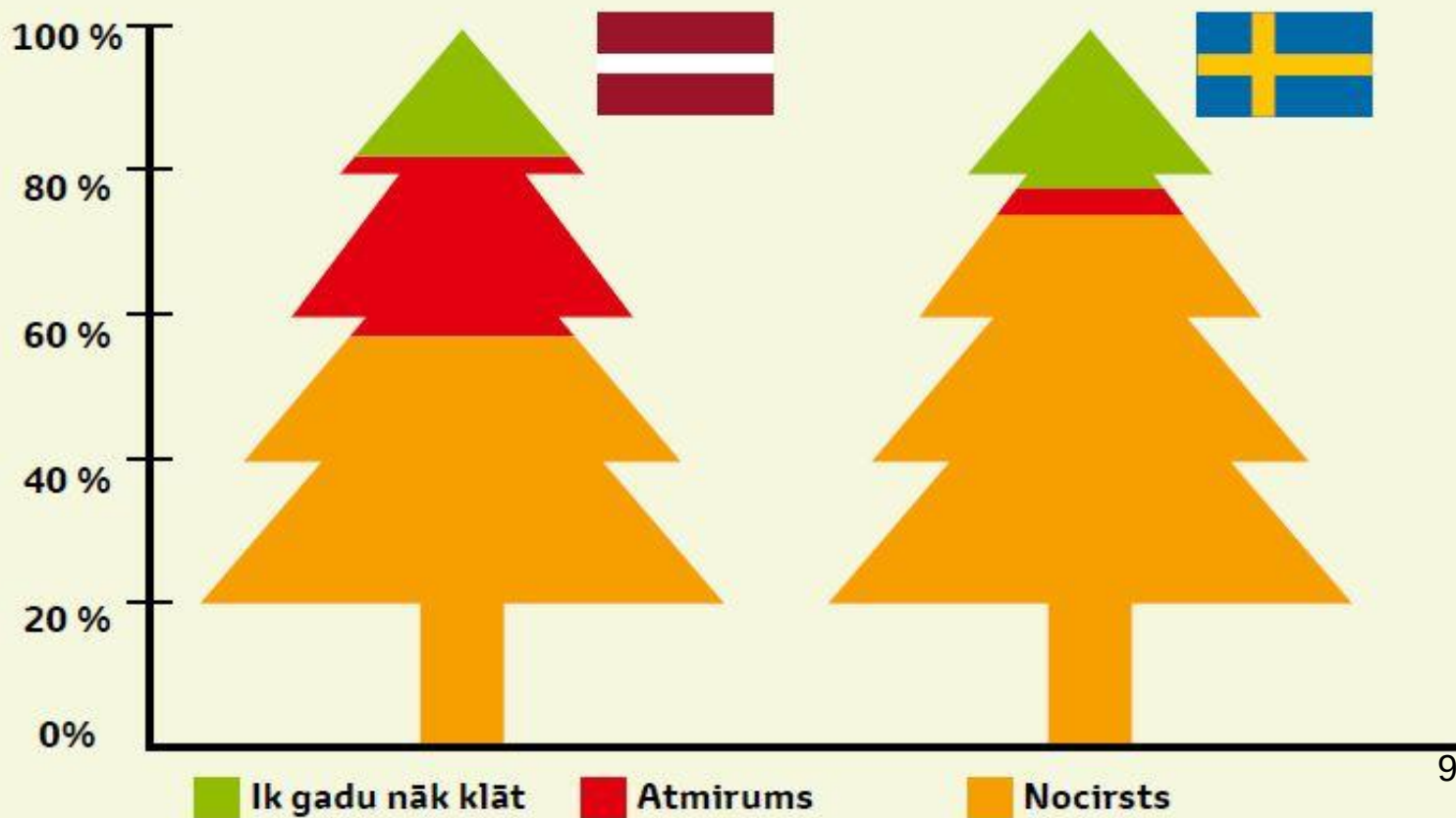
Zemes izmantošana

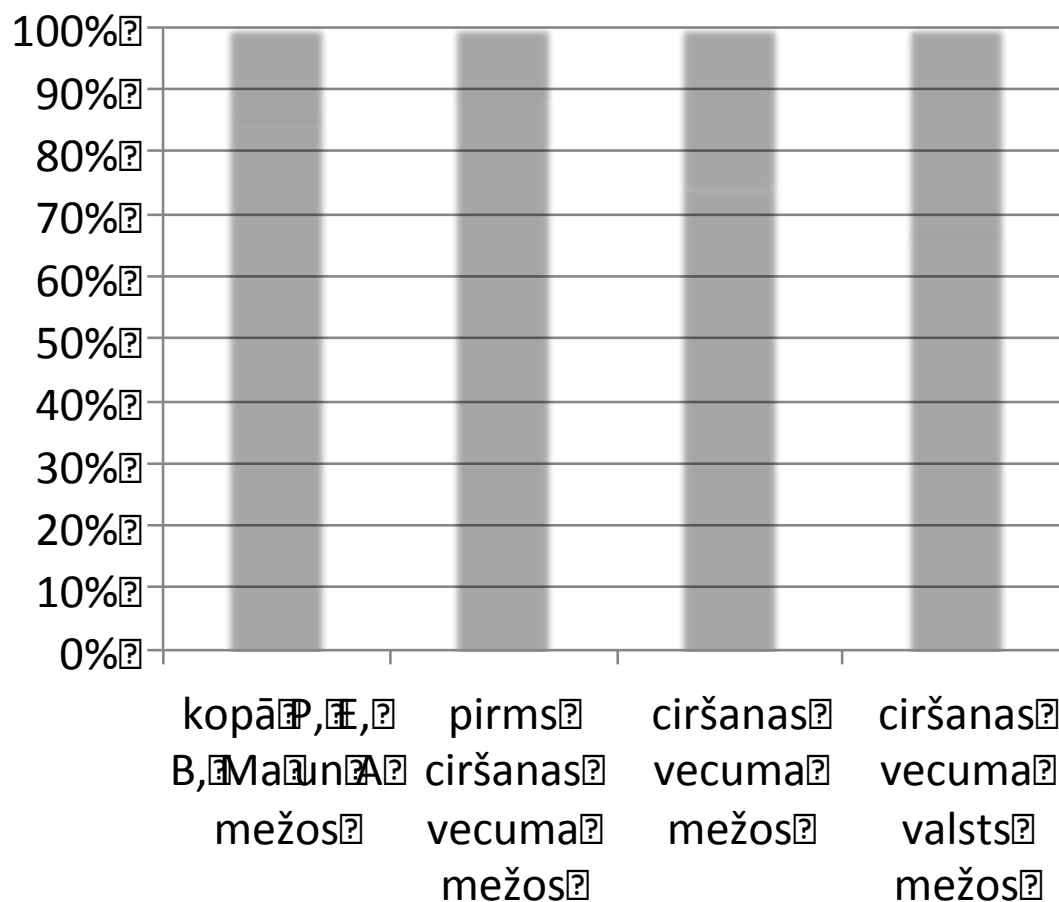
Zemes un kokaudžu racionāla izmantošana

**Ikgadējais meža pieaugums
tiek “izlietots”:**

Cik atliekam malā citiem mērķiem?

ar saimnieciskās darbības izliegumiem (priedes, egles, bērza, melnalkšņu un apsēs valdaudzēs)

bez saimnieciskās darbības izliegumiem (priedes, egles, bērza, melnalkšņu un apsēs valdaudzēs)

Līdzsvars - līdzekļi

Jauni mikroliegumi un citas teritorijas dabas vērtību papildus aizsardzībai

Atmežošana lauksaimniecības vai infrastruktūras vajadzībām

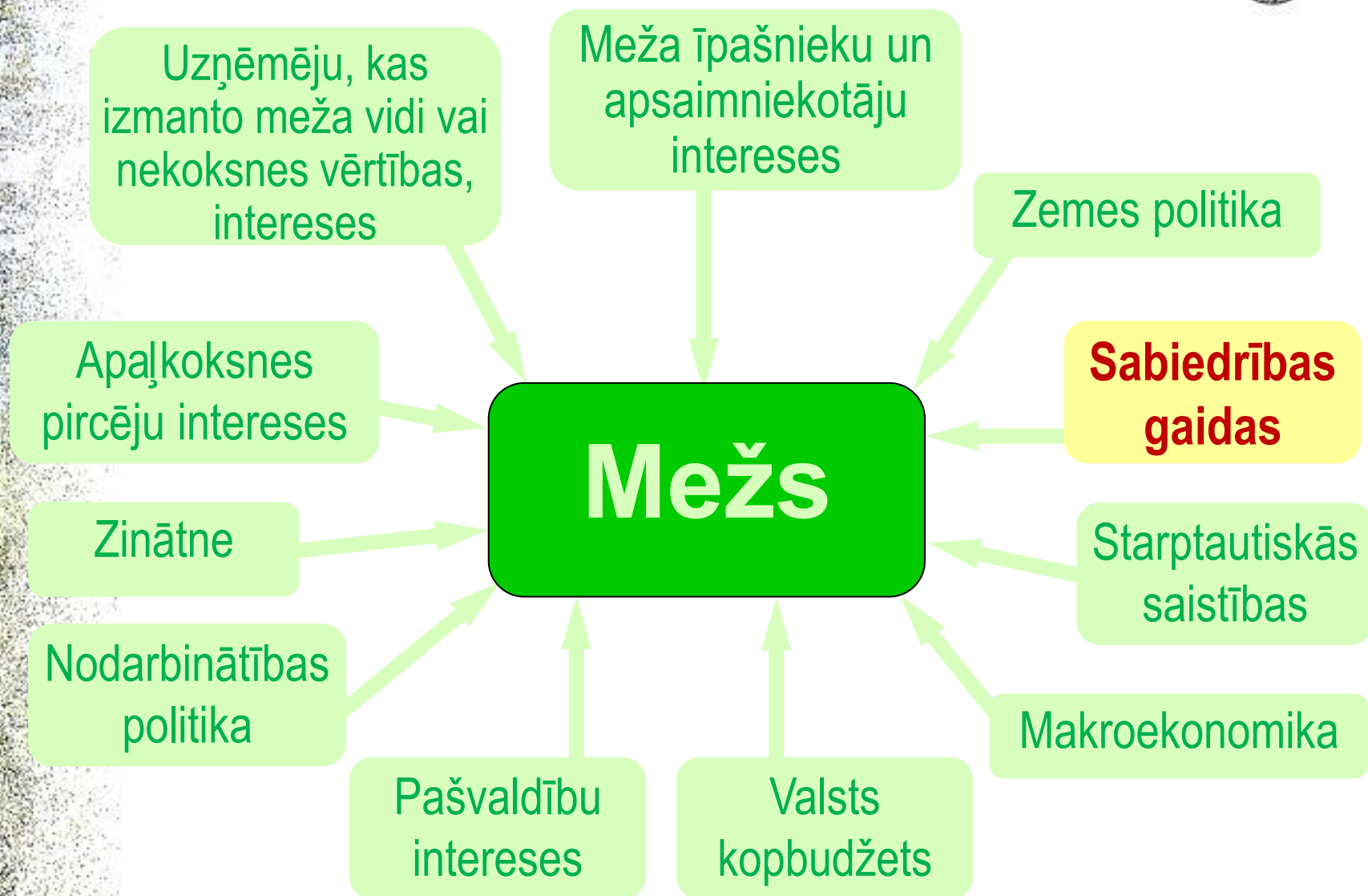
Optimāli apsaimniekošanas režīmi vērtību saglabāšanai un to pārskatīšana

Apmežošana

Teritoriju aizaugšana

Koksnes audzēšanai un ieguvei pieejamās platības nesamazinās

Konteksts

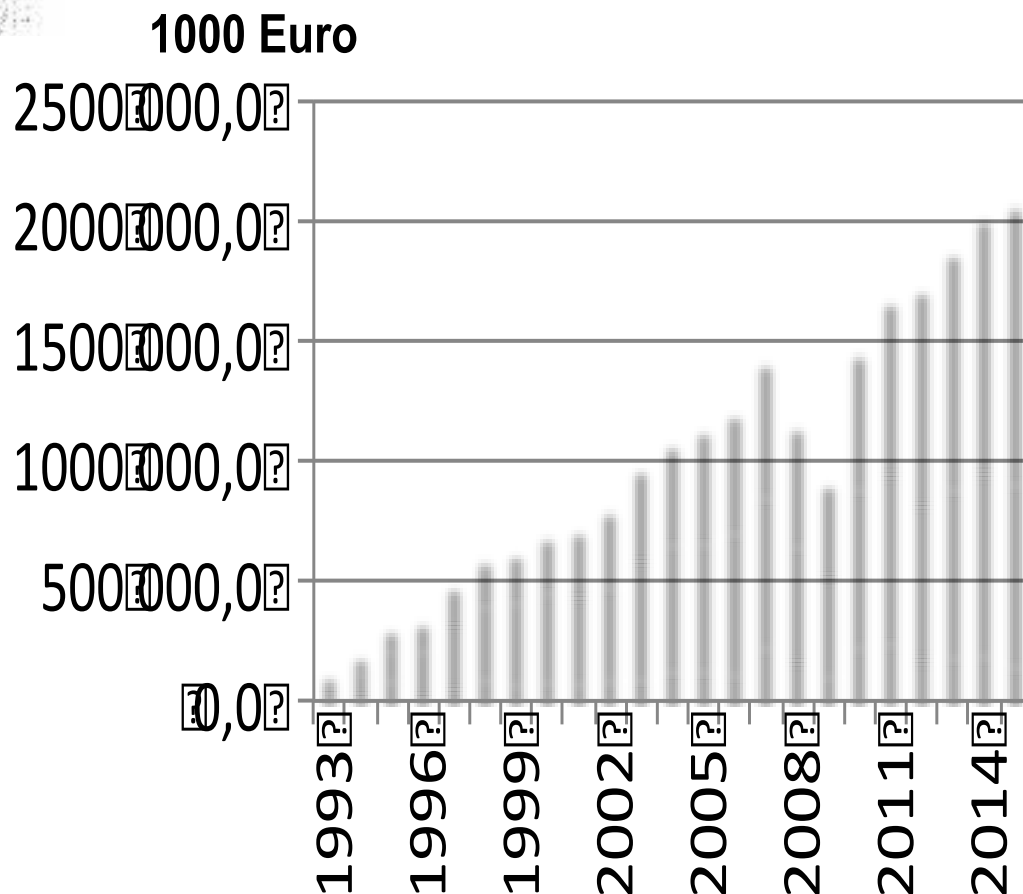

Sabiedrības gaidas

- Ogas, sēnes
 - Atpūta mežā
- } 99% mežu brīvi pieejami sabiedrībai
- Latvijas mežos iegūtā apaļkoksne tiek pārstrādāta Latvijā augstas pievienotās vērtības produktos
 - Darbavietas reģionos
 - Kurināmā koksne

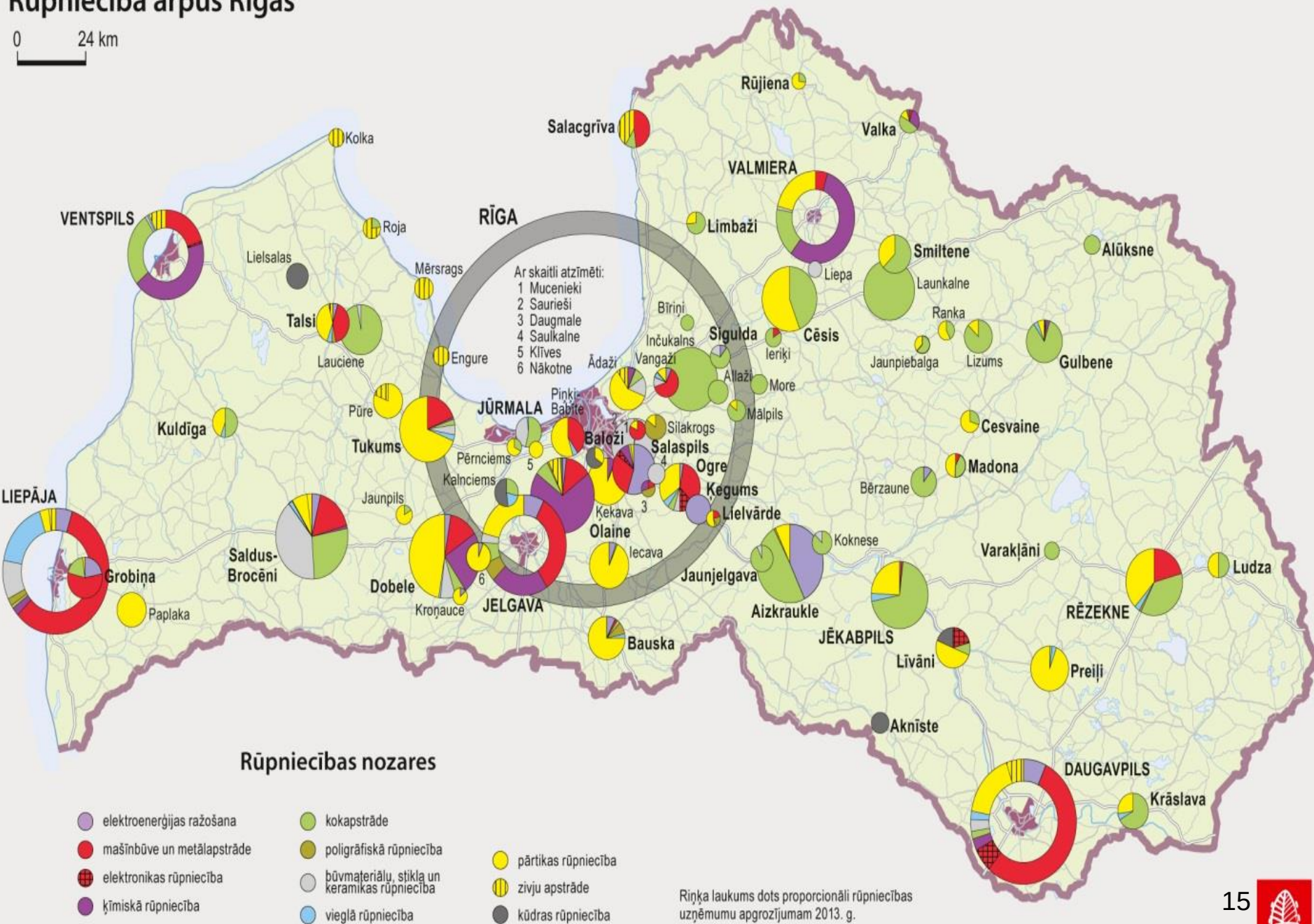
Latvijas meža nozares eksports

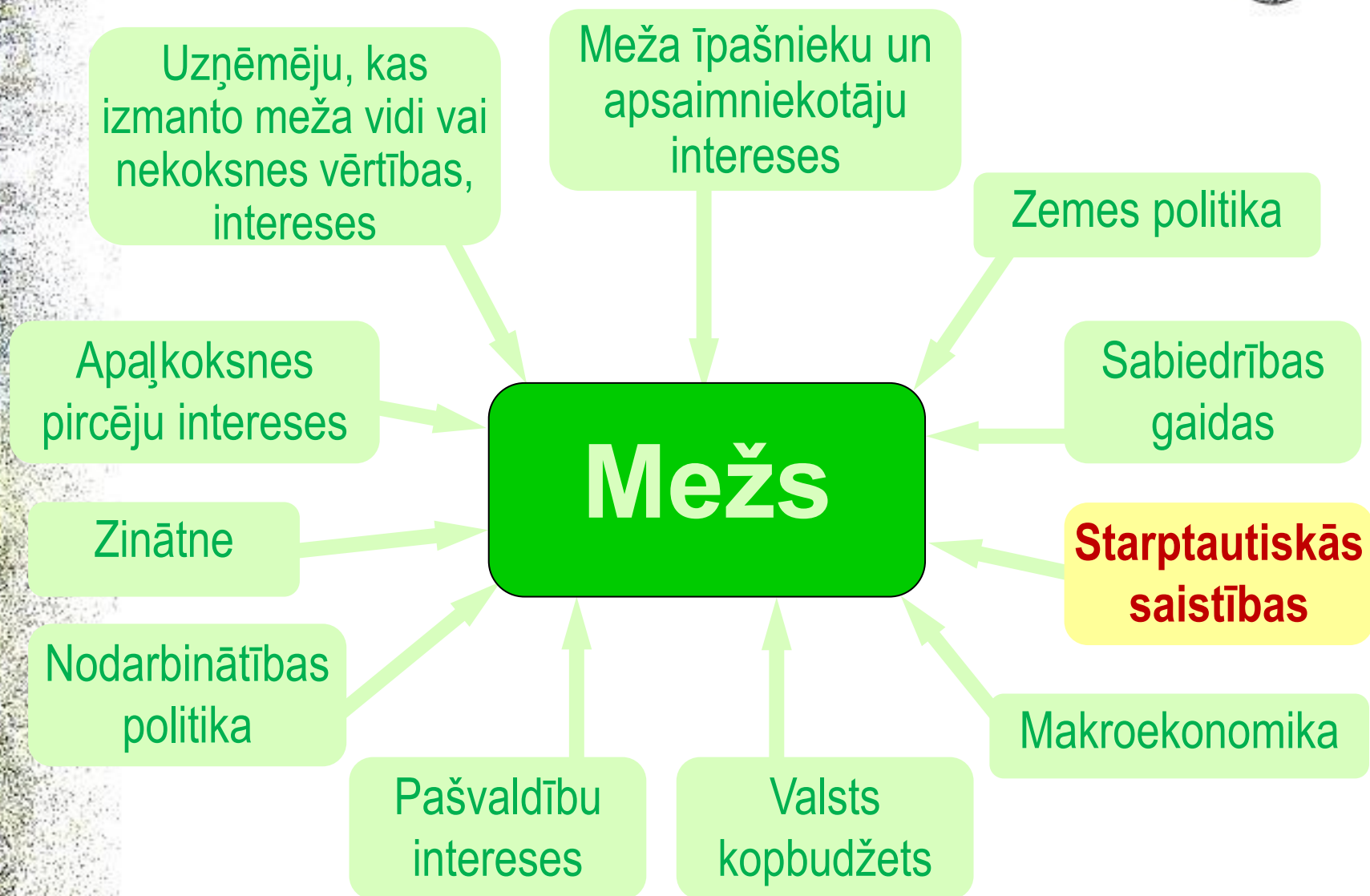
apstrādes rūpniecības
tālākapstrādes
produkts
apstrādes rūpniecības
pirmapstrādes
produkts
mežsaimniecības
produkts

Rūpniecība ārpus Rīgas

0 24 km

Konteksts

Starptautiskās saistības

(daži piemēri)

➤ Globāli:

- ANO Vispārējā konvencija par klimata pārmaiņām/ Kioto protokola 2.perioda saistības
- Konvencija par Bioloģisko daudzveidību

➤ ES:

- Eiropas Biotopu direktīva
- Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu

ES 2020 mērķu sasniegšanai 10 tematiskie mērķi

Gudra izaugsme:

- **nostiprināt pētniecību, tehnoloģiju attīstību un inovāciju;**
- uzlabot piekļuvi informācijas un komunikācijas tehnoloģijām, to izmantošanu un kvalitāti;
- **uzlabot mazo un vidējo uzņēmumu konkurētspēju**

Ilgspējīga izaugsme:

- **atbalstīt pāreju uz ekonomiku ar zemu oglekļa patēriņa ekonomiku;**
- **veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, riska novēršana un pārvaldība;**
- **aizsargāt vidi un veicināt resursu efektīvu izmantošanu;**
- veicināt ilgtspējīga transporta attīstību un novērst trūkumus galvenajās tīkla infrastruktūrās;

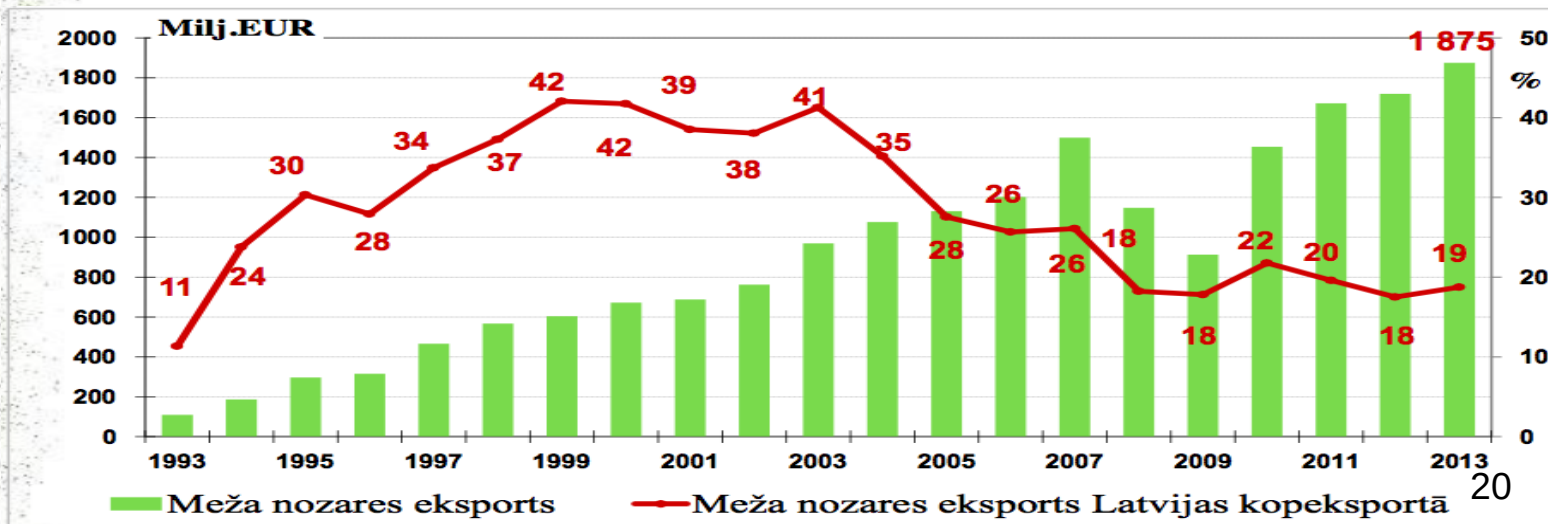
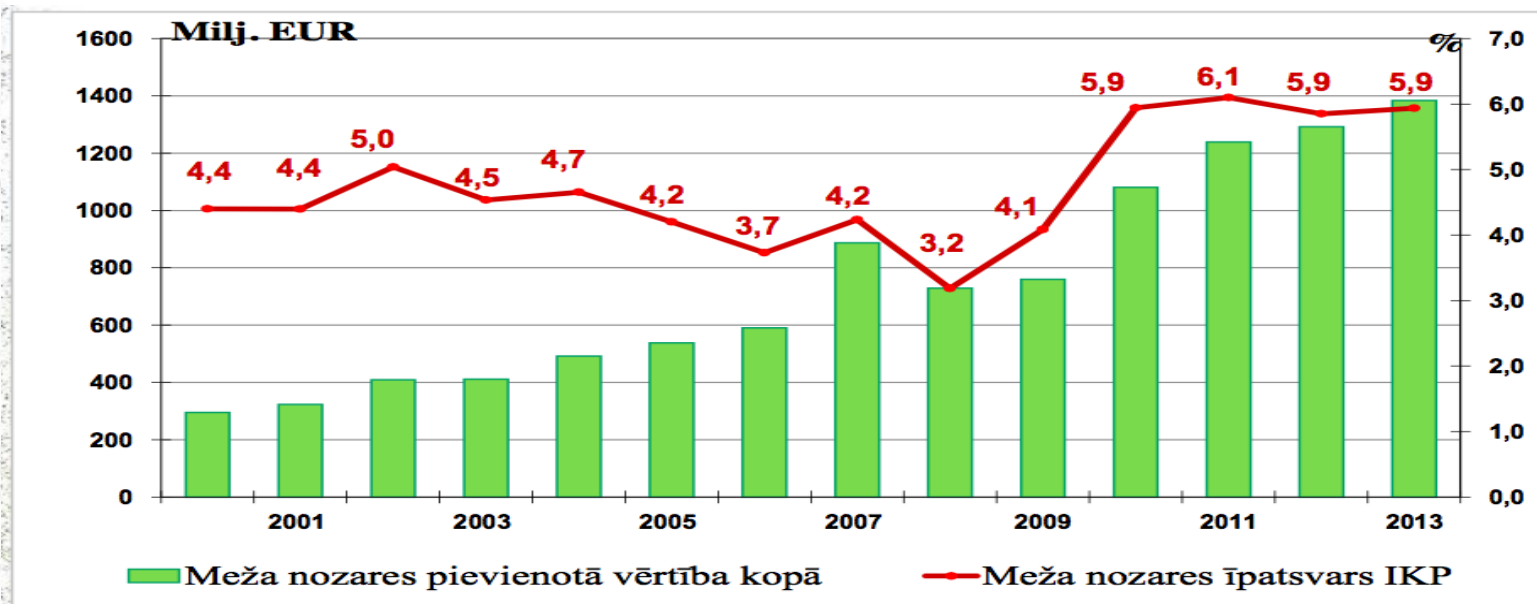
Iekļaujoša izaugsme:

- **veicināt nodarbinātību** un atbalstīt darbaspēka mobilitāti;
- **veicināt sociālo iekļaušanu un apkarot nabadzību;**
- ieguldīt izglītībā, prasmēs un mūžizglītībā;
- uzlabot institucionālās spējas un efektīvu valsts pārvaldi

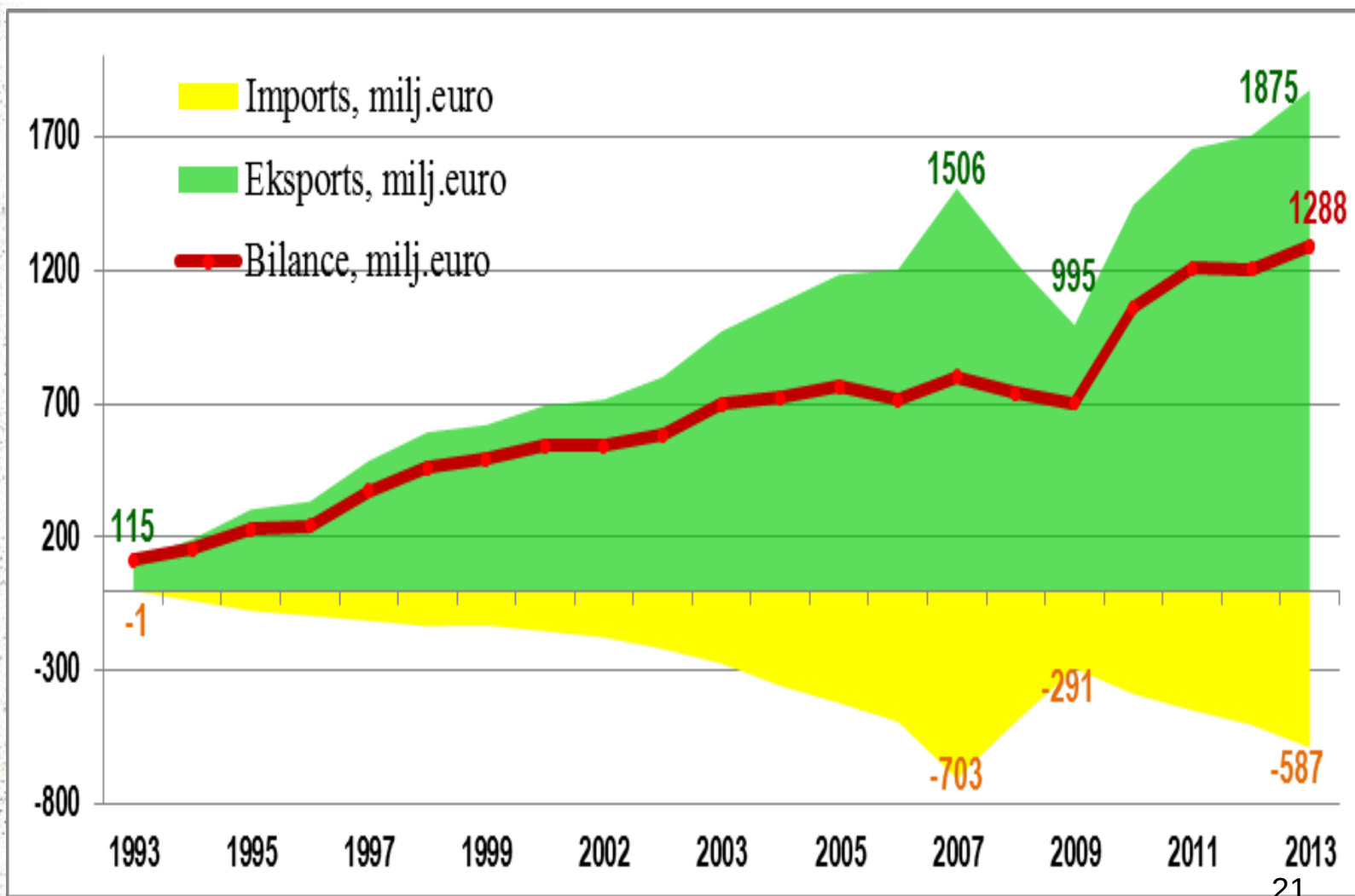
Konteksts

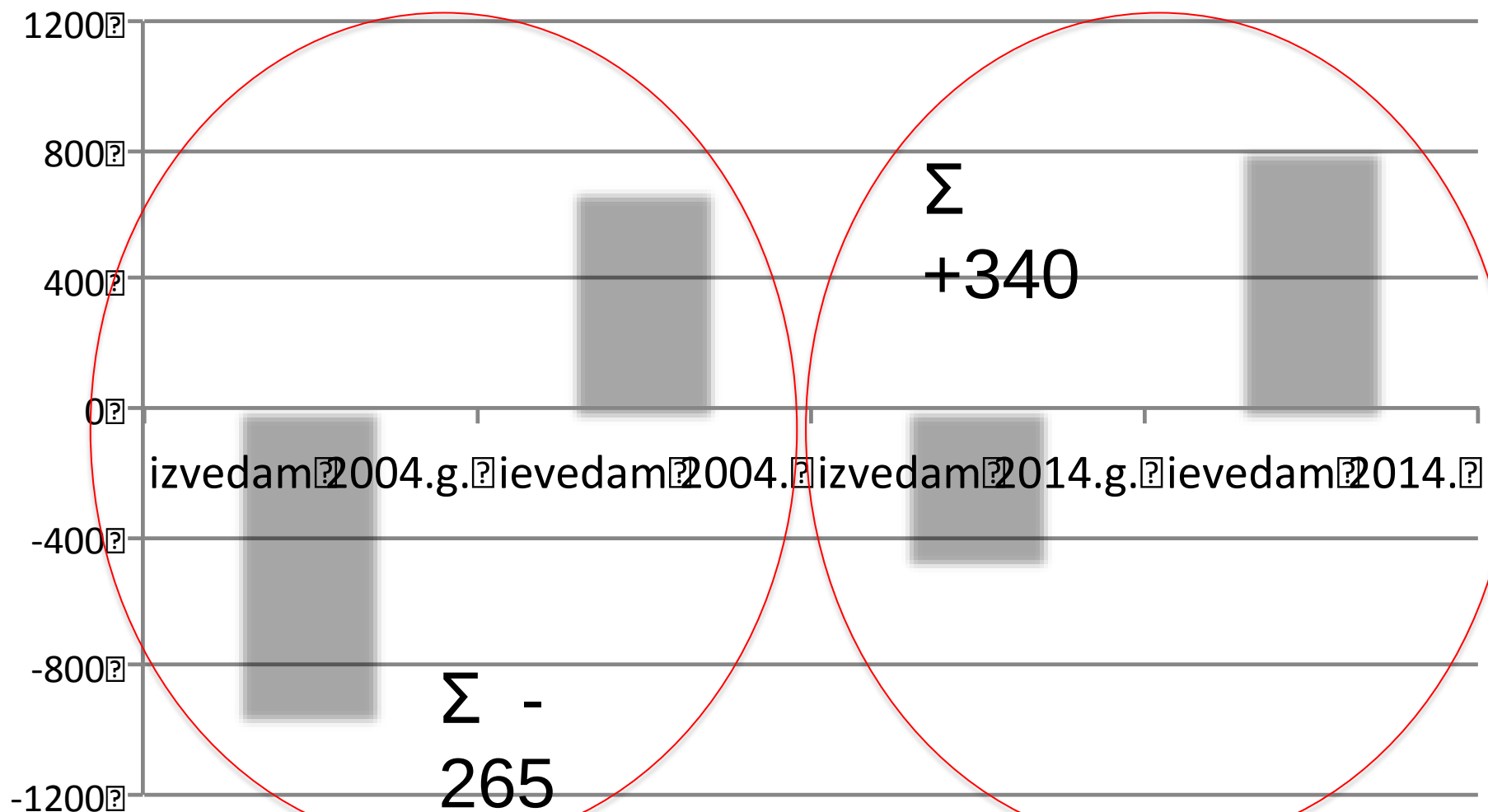
Makroekonomika

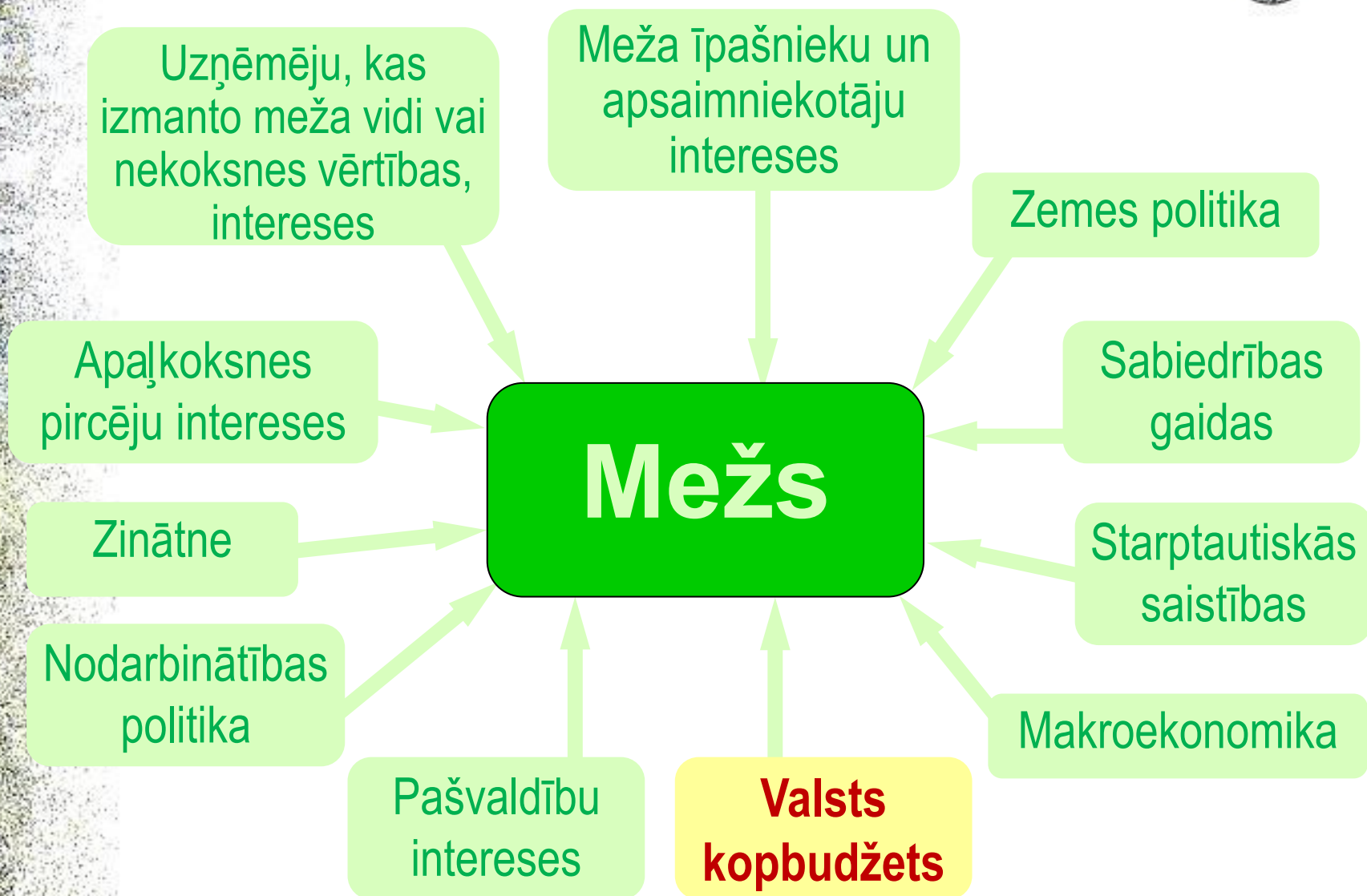
Eksporta-importa bilance

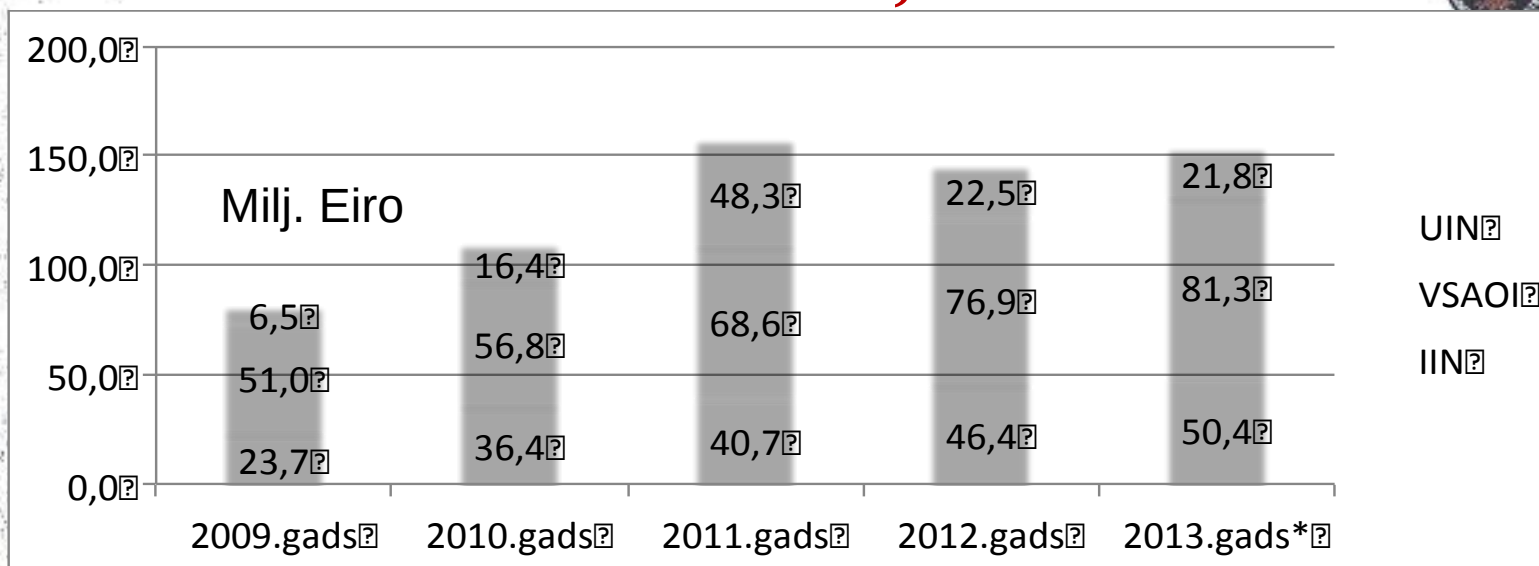
Jau vairākus gadus zāģbaļķu eksports ir mazāks par importu

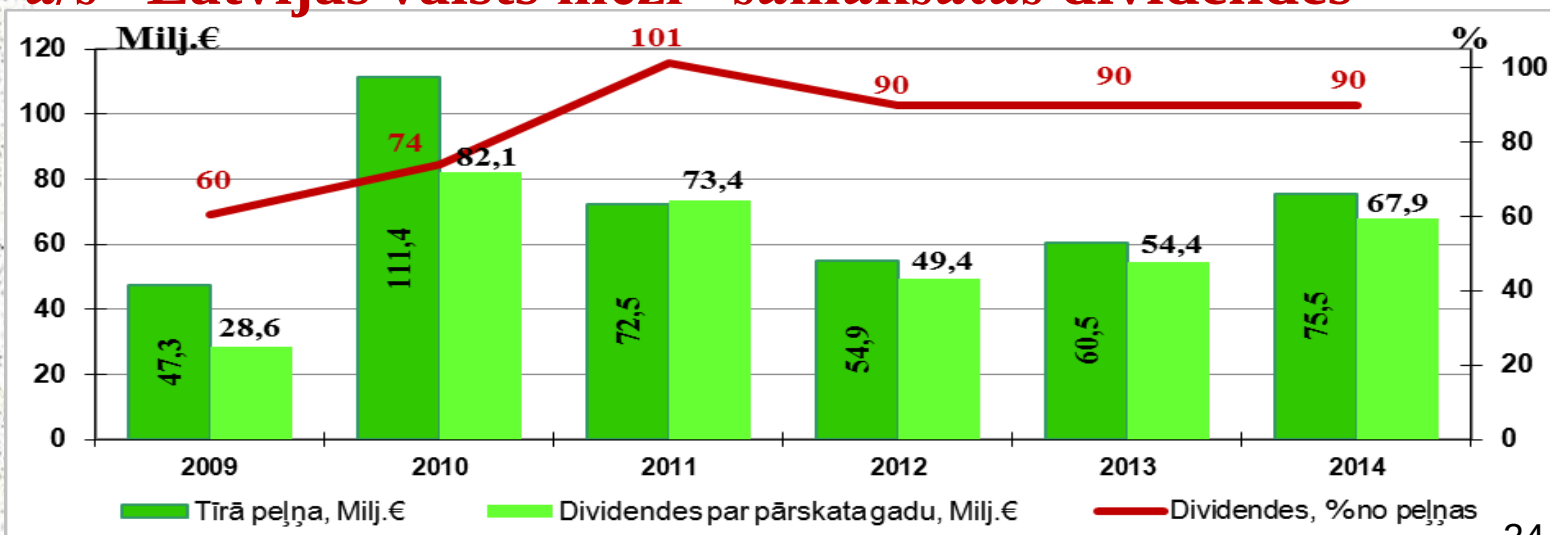
Konteksts

Meža nozares samaksātjie IIN,VSAOI un UIN

a/s “Latvijas valsts meži” samaksātās dividendes

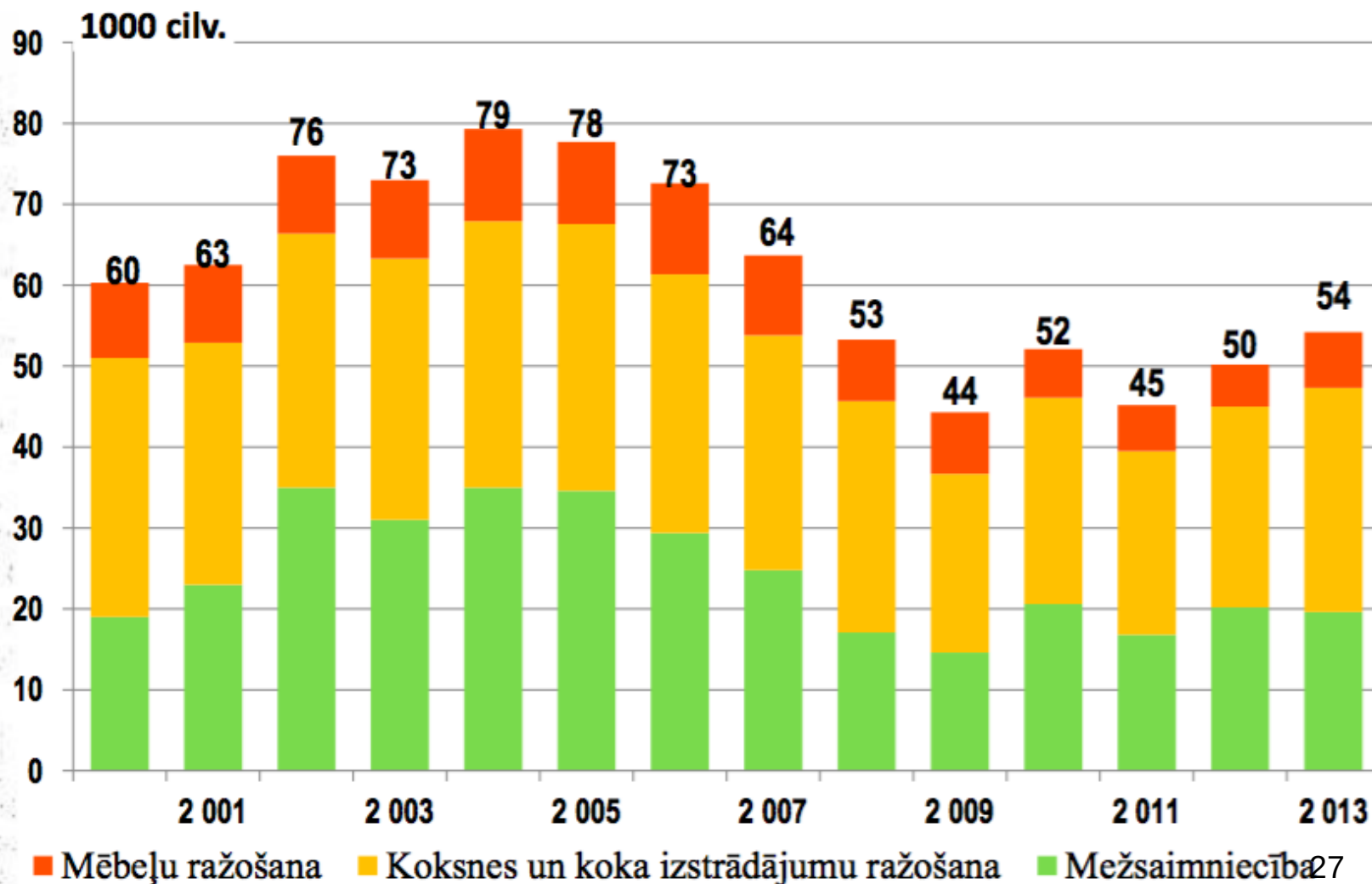
Konteksts

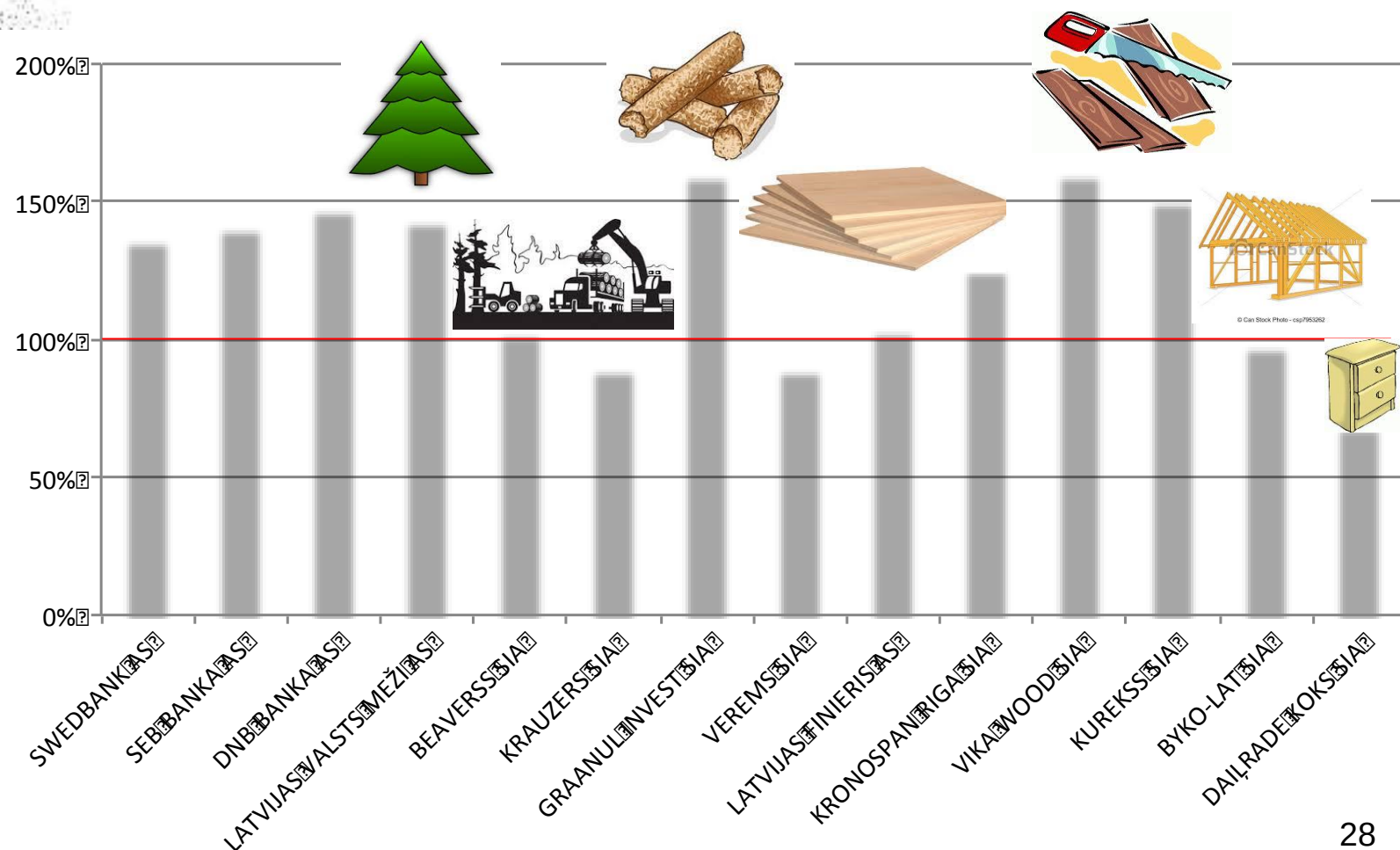
Konteksts

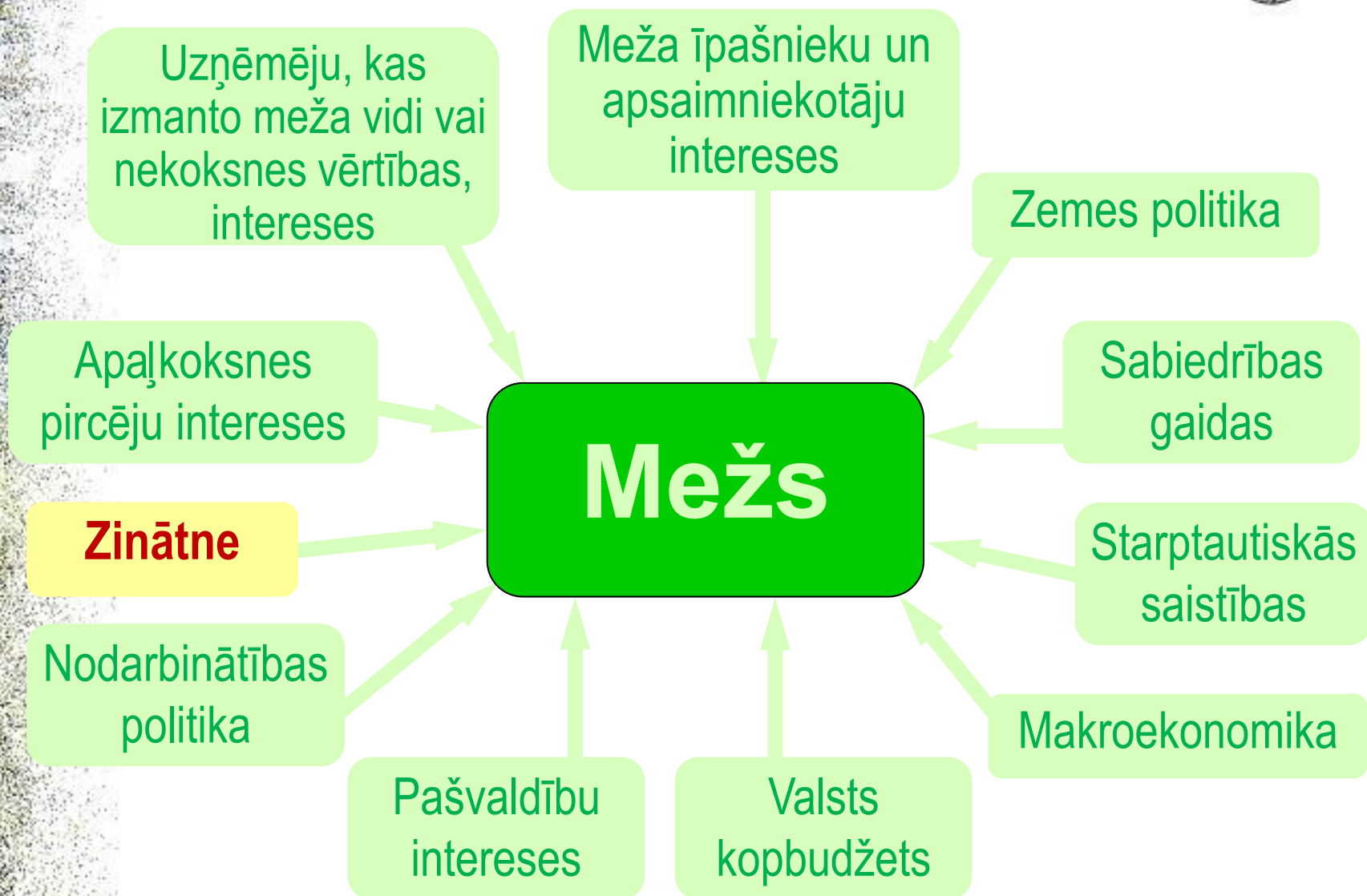
Nodarbinātība meža nozarē

VSAOI uz vienu darbinieku 2014.gadā ($VID \approx 100\%$)

Konteksts

Latvijas Viedās specializācijas jomas

1. **Zināšanu ietilpīga bioekonomika**
2. Biomedicīna, medicīnas tehnoloģijas, biofarmācija un biotehnoloģijas
3. Viedie materiāli, tehnoloģijas un inžēmas
4. Viedā enerģētika
5. Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas

Bioekonomikas pētniecības stratēģiskā apvienība

Mērķis:

Palielināt bioekonomikas nozaru (lauksaimniecība, pārtikas ražošana, meža nozare un zivsaimniecība) inovāciju sniegumu un konkurētspēju reģionālā un starptautiskā mērogā un Latvijas ieguldījumu ES kopējo mērķu sasniegšanā

Struktūra: (apvieno visu ar lauksaimniecību, pārtikas ražošanu, meža nozari un zivsaimniecību saistīto zinātnisko potenciālu):

- LLU un 3 LLU ZI
- 7 lauksaimniecības un pārtikas ZI, t.sk. 2 privāti ZI
- 3 meža nozares ZI, t.sk. viens LLU un nozares izveidots ZI

Zinātniskais potenciāls: vairāk kā 400 zinātnu doktori

Zināšanu ietilpīga Bioekonomika

Meža nozares specializācija

- Ilgtspējīga un produktīva meža audzēšana mainīgos klimata apstākļos
- Inovatīvi, konkurētspējīgi (nišas) produkti ar augstu pievienoto vērtību
- Koksnes biomasas pilnīga izmantošana ķīmiskajai pārstrādei un enerģijai

Rūpnieciska hibrīdapšu stādāmā materiāla ražošana

Labāko klonu produktivitāte
18 gadu vecā stādījumā
~400-500m³/ha

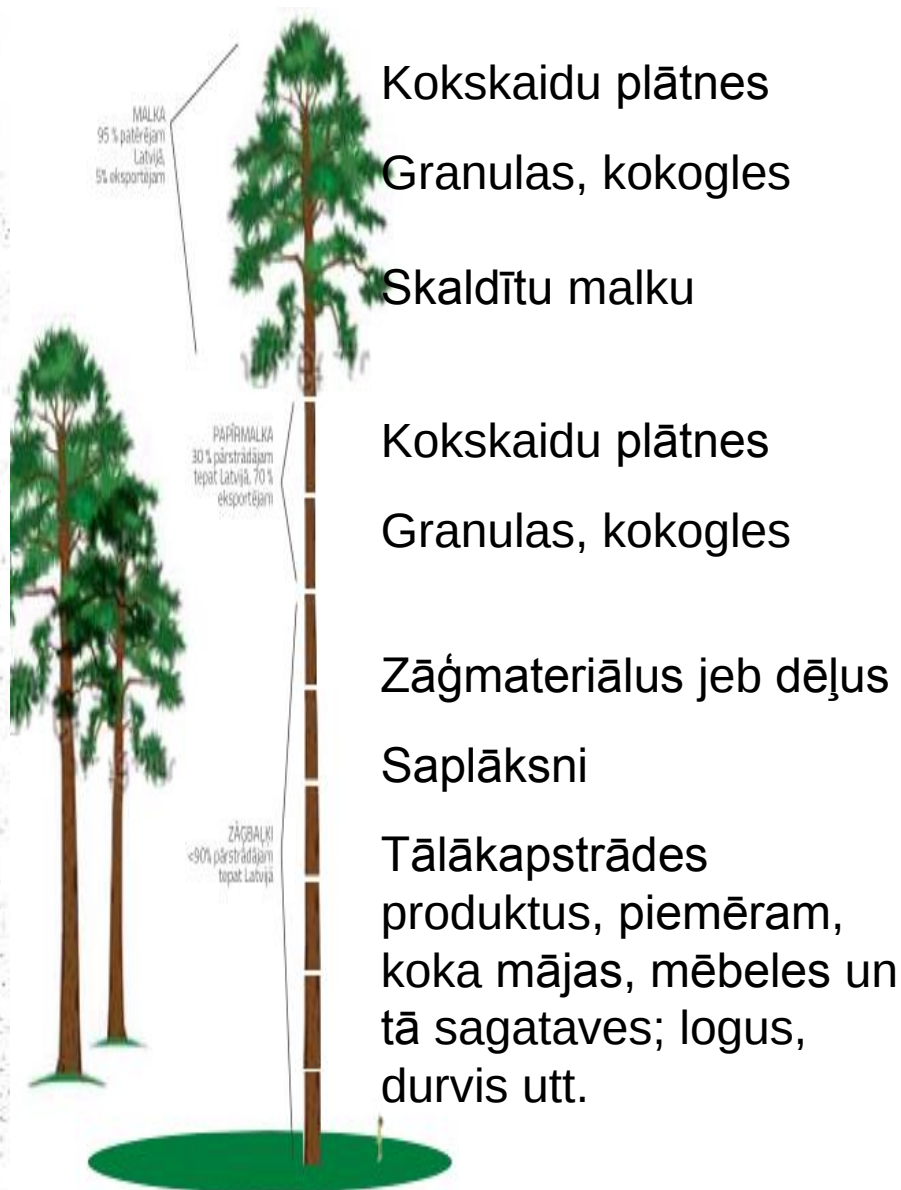
Produktivitāte
2x lielāka kā
Labākajiem apšu
kloniem

Konteksts

Ko mākam saražot un pārdot?

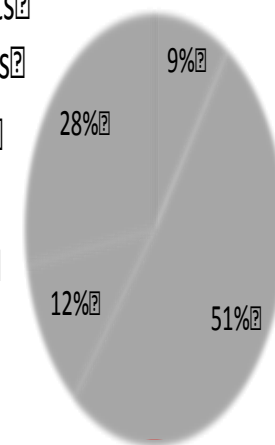
neapstrādāts

izejmateriāls

būvniecība

enerģētika

citi tirgi

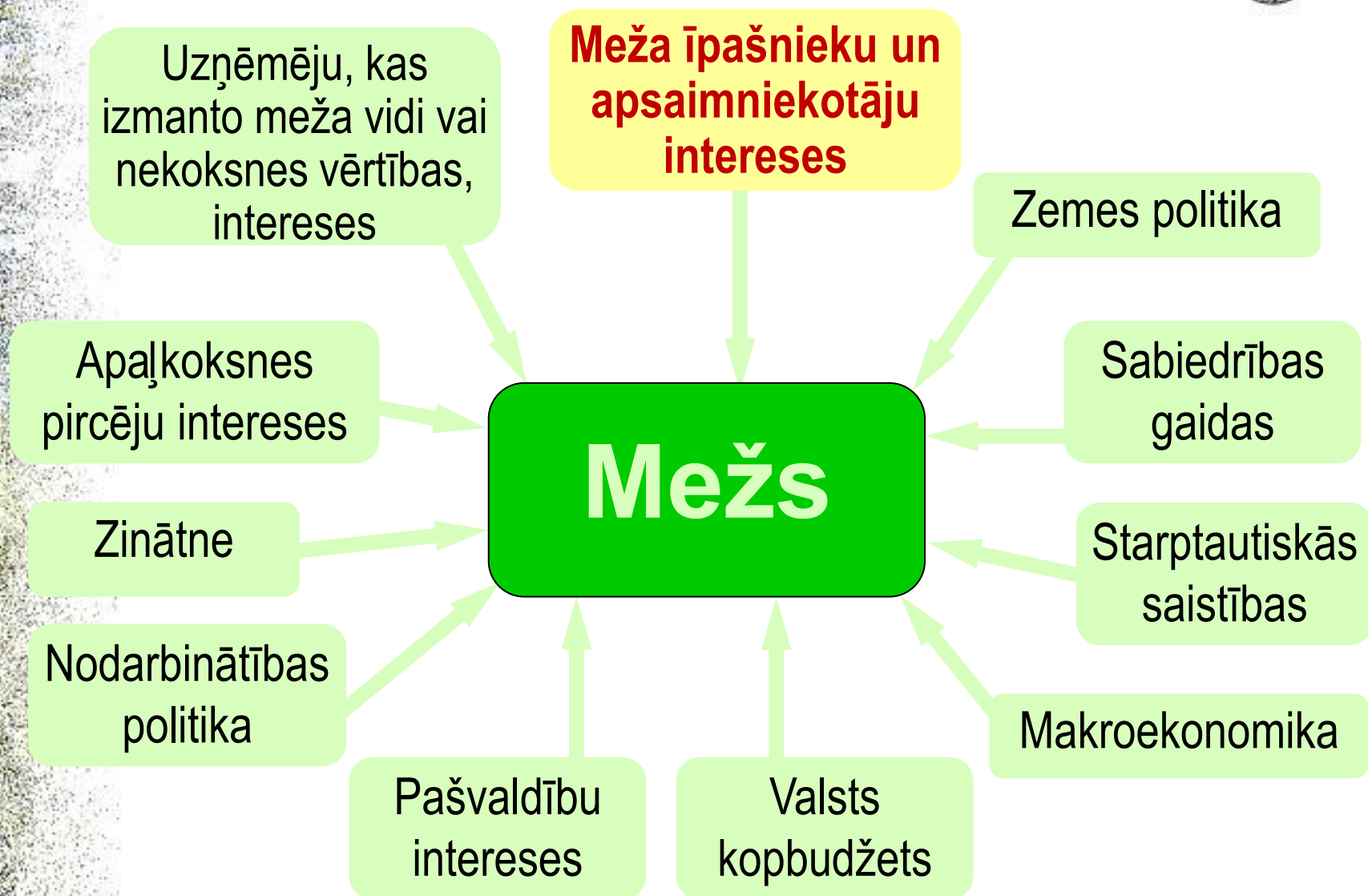

Avots: CSP, ZM³⁵
LKF

Konteksts

Konteksts

Meža aktīvu vērtība

- Diskontēto ienākumu analīzes metode (Faustmans):
 - **19,4 € miljardi**
- Tiešo izmaksu kapitalizācijas metode (Ostvalds)
 - **4,55 € miljardi**
- Salīdzinošo darījumu metode (Augošu koku vērtība)
 - **8,17 € miljardi**

MSNP 2020 vispārējie principi (1)

- mežs un meža zeme ir Latvijas nacionālā bagātība, kura apsaimniekojama un vairojama, ievērojot ilgtspējības principu, vienlaikus līdzsvarojošot sabiedrības ekoloģiskās, ekonomiskās un sociālās vajadzības un nodrošinot attīstības iespējas, savukārt, valsts meža īpašums ir valsts kapitāls un garants šo vajadzību realizācijai;
- valstiska meža izmantošanas principu regulēšana, lai stabilizētu koksnes resursu ilgtspējīgu pieejamību, radot prognozējamu vidi mežsaimniecības produkcijas pārstrādes attīstībai;
- tiek pilnveidota zinātniski pamatota aizsargājamo teritoriju sistēma, kas nodrošina ekosistēmu, sugu, ģenētisko resursu, meža un ar mežu saistīto biotopu saglabāšanu mežā;

MSNP 2020 vispārējie principi (2)

- nosakot saimnieciskās darbības ierobežojumus sabiedrībai pieejamo meža ekosistēmas pakalpojumu nodrošināšanai, meža īpašniekam ir tiesības uz neiegūto ienākumu kompensāciju;
- tiek veicināta tirgus ekonomikas un brīvās konkurences attīstība meža nozarē, veidojot atbilstošu tiesību aktu sistēmu un samazinot valsts iejaukšanos saimnieciskajā darbībā;
- meža nozares attīstības plānošana kopējā Latvijas tautsaimniecības kontekstā ietver ar mežu un meža produktiem saistīto nozaru intereses un iespējas, veicina reģionu līdzsvarotu attīstību;

Meža un saistīto nozaru attīstības mērķi

1. Latvijas mežu apsaimniekošana ir ilgtspējīga un starptautiski atzīta
2. Latvijas meža nozares produkcija ir konkurētspējīga ar augstu pievienoto vērtību un atbilst klienta vajadzībām
3. Meža un saistīto nozaru attīstībai atbilstošs izglītības un zinātniskais potenciāls un cilvēkresursu prasmju līmenis

Latvijas mežu apsaimniekošana ir ilgtspējīga un starptautiski atzīta (1. mērķis)

Rīcības virziens: *Meža un meža zemes efektīva un ilgtspējīga apsaimniekošana.*

Politikas rezultāti:

- 1.1. 1. Nodrošināta meža resursu pieejamība tagad un nākamajām paaudzēm,
- 1.1. 2. Pieaugusi meža kooperatīvā apsaimniekošana,
- 1.1. 3. Meža bioloģiskā daudzveidība saglabāta.

Rīcības virziens: *Meža apsaimniekošanas risku mazināšana*

Politikas rezultāti:

- 1. 2.1. Samazinājies mežaudžu dabiskais atmirums.

Latvijas meža nozares produkcija ir konkurētspējīga ar augstu pievienoto vērtību un atbilst klienta vajadzībām (2.mērķis)

Rīcības virziens: *Meža nozares konkurētspējas attīstība*

Politikas rezultāti:

2.1.1. Pieaudzis meža nozares apstrādātas koksnes produkcijas eksports

2.1.2. Pieaudzis tālāk apstrādes produkcijas īpatsvars.

Rīcības virziens: *Jaunu koksnes produktu un uzņēmumu attīstība*

Politikas rezultāti:

2.2.1. Samazinājies apaļo kokmateriālu un kokapstrādes blakusproduktu eksporta īpatsvars

Meža un saistīto nozaru attīstībai atbilstošs izglītības un zinātniskais potenciāls un cilvēkresursu prasmju līmenis (3.mērķis)

Rīcības virziens: *Meža nozares zinātnes attīstība.*

Politikas rezultāti:

- 3.1.1. Pieaugusi meža nozares zinātnisko institūtu konkurētspēja un starptautiskā atpazīstamība,
- 3.1.2. Nozares zinātniskajiem institūtiem pieauguši ienākumi no meža nozares uzņēmumiem sniegtiem P&A pakalpojumiem.

Rīcības virziens: *Meža nozares izglītības attīstība*

Politikas rezultāti:

- 3.2.1. Mežsaimniecības un kokapstrādes mācību programmās pieaudzis studējošo skaits un konkurss uz vienu budžeta vietu.

Rīcības virziens: *Sabiedrības un meža īpašnieku informēšana un izglītošana*

Politikas rezultāti:

- 3.3.1. Pieaugušas sabiedrības zināšanas un izpratne par ilgtspējīgu meža apsaimniekošanu un koksnes produktu pielietošanu.
- 3.3.2. Pieaudzis apsaimniekoto privāto mežu īpatsvars

MSNP 2020 finansējums

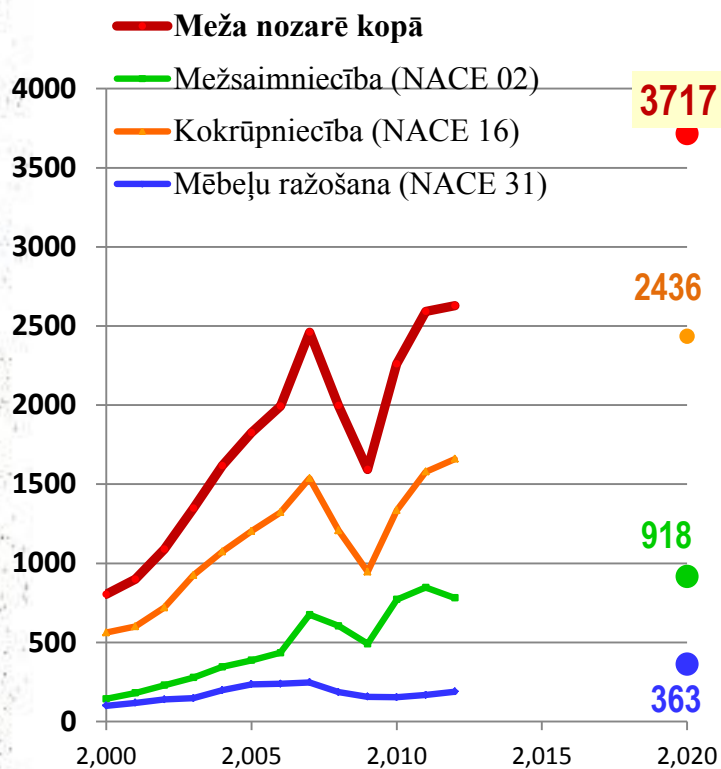

- ELFLA (Lauku attīstības programma)
- ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.-2020.gada plānošanas perioda finansējums
- Valsts budžets (*Likumā noteikto funkciju īstenošanai: Nacionālais meža monitorings, VMD kapacitātes stiprināšana (uguns uzraudzība, u.c.)*)
- Privātais finansējums (Attīstības līdzfinansējums, investīcijas tehnoloģiju attīstībā)

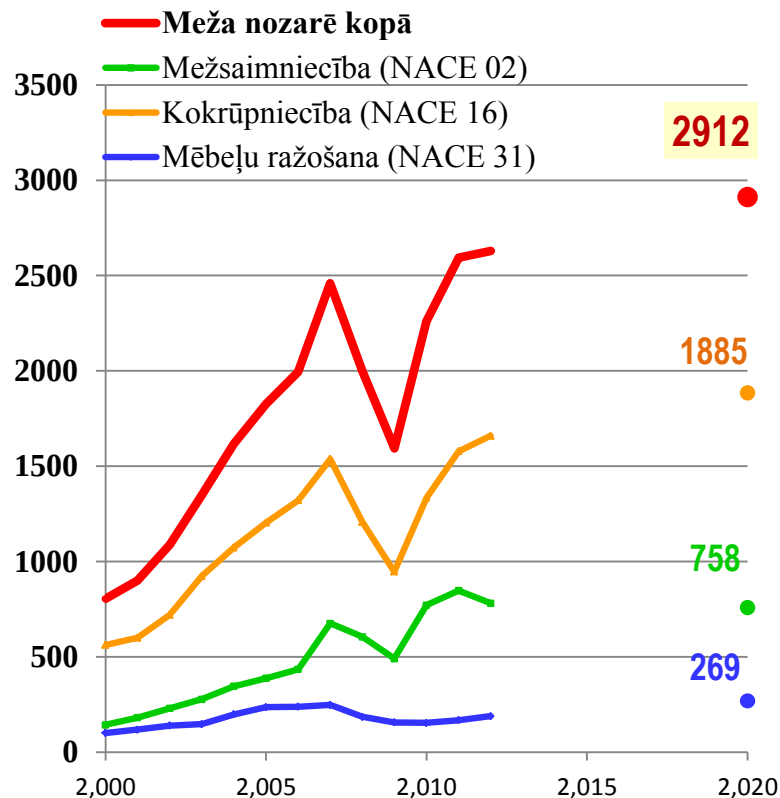
Meža nozares attīstības scenāriji

Optimistiskais

Pesimistiskais

STARPĪBA: ~€ 800 miljoni

Paldies
par uzmanību!

